

ВИБРАНІ СТОРІНКИ ЖИТТЯ ЗЕНОВІЇ ХОЛОД

Л. Швайка

*Українська академія друкарства,
вул. Під Голоском, 19, Львів, 79020, Україна*

Був останній місяць осені, але зима настирливо нагадувала про себе. Сонячні погідні дні тишили селян, які завершували приготування до зими, а вечори та ночі були холодними, земля добряче підмерзала, час од часу сніжило, і все це навіювало смуток і навіть тривогу.

Першого листопада 1936 року день був ясний і святковий. У церквах відправляли Служби Божі за померлих, урочистою ходою з хоругвами народ ішов на цвинтарі пом'янути рідних і помолитися за їхні душі. Так було цього дня і в селі Кути Буського повіту Тарнопольського воєводства Республіки Польщі. Дорогою біля садиби Михайла Цицака проходили святково вдягнуті односельці, співали церковні пісні, а в хаті господаря було тривожно — з години на годину чекали народження дитинки. Цілий день палили в пічці, гріли воду і чекали... Пізно ввечері, а може, й уночі народилася гарненька дівчинка, яку назвали Зеновією, бо через декілька днів — 12 листопада Свята Церква вшанувала свщмч. Зиновія та його сестри Зиновії.

Особливо радів народженню донечки батько Михайло Йосифович, який був людиною працювитою, здібною та принциповою. Володів багатьма ремеслами, обробляв землю, але колгоспної системи не сприймав. Працював робітником на шахті з видобутку бурого вугілля в с. Ясенів, Ожидівському ліспромгоспі, намагався забезпечити родину і радів успіхам дітей.

Тишилася майбутньою помічницею й мати Анна Іванівна, яка виділялася добротою, ніжністю, терплячістю, працювитістю. Вона все життя працювала в місцевому колгоспі на вирощуванні цукрових буряків і зернових культур. Це була дуже важка і виснажлива праця, до якої періодично долучалися всі члени родини.

Чотирирічний брат Віктор ще не усвідомлював змін у родині, але поводився тихо й чемно, а з роками дякував батькам за такий дарунок, підтримував і допомагав сестрі в складних життєвих ситуаціях. І сьогодні, маючи за плечима великий життєвий досвід, вони залишаються одностудцями, турботливими, рідними людьми.

Дівчатко росло здоровим, кмітливим, роботящим й тишило всіх рідних. Однак політичні події внесли свої корективи в усталене життя родини Цицаків. У вересні 1939 року на терени Західної України прийшла Радянська влада і почалися переслідування місцевої інтелігенції, виселення в Сибір заможних селян, духовництва, нищення панських маєтків. Війна руйнувала плани і надії багатих односельців. Утім, голоду вони не зазнали — незважаючи на обставини, обробляли ґрунт, збирали врожай, годували худобу, шили одяг і взуття і так давали собі раду за будь-якої влади. Зеновія Михайлівна з ностальгією згадує роки свого дитинства в рідному селі, своїх перших учителів і пароха Йосифа, який таємно вечорами про-

водив уроки релігії в храмі. Після закінчення семирічки в рідному селі продовжила навчання в Олеській середній школі, де проявила лідерські риси і схильність до точних наук — математики, фізики, хімії.

У 1954 році З. Цицак вступила на економічне відділення механічного факультету Українського поліграфічного інституту. Ровесники Зеновії Михайлівни згадують її в студентські роки як розумну, милу і чарівну, легку на слові, з почуттям гумору, розумінням ситуації дівчину, з якою було легко і комфортно спілкуватися, яка виділялася серед інших студенток — зачаровувала і причаровувала.

Ось так і причарувала молодого інженера-будівельника Івана Холода, з яким прожила в шлюбі 36 років, виховала двох доньок і чотирьох онуків, досягла успіхів на науково-педагогічній ниві.

Після завершення навчання у ВНЗ Зеновія Михайлівна десять років працювала на Львівській книжковій фабриці «Атлас» — передовому на той час поліграфічному підприємстві. Обіймала посади нормувальника, інженера-нормувальника, старшого інженера-економіста. На базі цього підприємства часто організовували різні наукові семінари, науково-практичні конференції, в яких брали участь провідні фахівці галузі. Тут обмінювалися виробничим досвідом, вивчали передові методи виробництва, шукали шляхи розв'язання наболілих проблем. У цих заходах завжди брала участь Зеновія Михайлівна, яка мала високий рівень кваліфікації та виробничий досвід. Науковий підхід до вирішення актуальних проблем галузі щораз більше зацікавлював фахівця, часто задумувалася про наукову кар'єру.

І в 1969 році Зеновію Холод запросили на педагогічну роботу до Українського поліграфічного інституту ім. І. Федорова на кафедрі економіки і організації поліграфічної промисловості на посаду асистента (і це за наявності 10-річного виробничого досвіду). Паралельно з педагогічною роботою активно працювала над дисертацією. Працьовитості, знань і бажання не бракувало, а часу та умов не вистачало. До 1978 року працювала на посаді асистента кафедри, вела заняття з багатьох дисциплін для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Однак найбільше любила дисципліну «Технічне нормування процесів поліграфічного виробництва» — почувалася в ній як риба у воді. Ходила зі студентами на виробництво, де вони впродовж цілих змін спостерігали різні технологічні операції, реєстрували час і виводили науково обґрунтовані норми часу і виробітку. Зеновія Михайлівна завжди хотіла і вміла навчити студента, шукала індивідуальний підхід до кожного, розкривала здібності, бачила перспективи.

У 1979 році у Львівському відділенні Інституту економіки АН УРСР відбувся успішний захист кандидатської дисертації, виконаної під керівництвом Р. М. Машталіра. Лише через 6 років у 1985 р. ВАК СРСР затвердив учене звання доцента З. М. Холод. Цілих 16 років життя було витрачено, щоб ступити на цю не таку вже й високу наукову сходинку.

Після захисту дисертації Зеновію Михайлівну призначено заступником завідувача кафедри з наукової роботи.

Окрема важлива сторінка життя З. М. Холод — її громадська робота. Вчена впродовж семи років була головою профспілкової організації викладачів і

співробітників інституту. Багато енергії, сил, любові віддавала цій справі, бо розуміла потреби людей і проблеми часу. Це був період суцільного дефіциту, і Зеновія Михайлівна разом із адміністрацією інституту клопоталася про наділення працівників житлом, землею під дачне будівництво, оздоровлення і лікування персоналу, надання матеріальної допомоги, проведення численних культурно-освітніх заходів, забезпечення побутовою технікою та багатьма необхідними речами. Ветерани війни і праці завжди з трепетом згадували організовані з її допомогою святкування Дня перемоги.

У той час завершувалося будівництво й облаштування навчального корпусу та гуртожитків для студентів на вул. Під Голоском, і профспілкova організація очолювала роботу з виконання певного формату робіт. Сьогодні багато співробітників із вдячністю згадують те, що зробила для них Зеновія Михайлівна, очолюючи профспілкову організацію.

У 1990 р. доцента Холод З. М. обирають на посаду завідувача кафедри економіки і організації поліграфічної промисловості. Корінні зміни в суспільстві, формування національної економіки на ринкових засадах зумовлювали відповідні зміни в підготовці керівних кадрів. Навчальні заклади масово стали відкривати нові спеціальності, створювати Інститути перекваліфікації кадрів, організовувати обмін студентів та їхнє навчання за кордоном. І Зеновія Михайлівна з притаманним їй ентузіазмом очолила роботу з відкриття спеціальностей «Облік і аудит», «Маркетинг», спеціалізації «Менеджмент». Вона акумулювала всі сили кафедри на розроблення надзвичайно великої кількості нормативних документів, обґрунтувань, узгоджень, щоб пройти державну атестацію і ліцензування, переконала Міністерство освіти і науки в доцільності відкриття саме цих спеціальностей у нашому ВНЗ. Це велика перемога Зеновії Михайлівни особисто і колективу кафедри загалом. Життя підтвердило правильність вибору, бо сьогодні на базі однієї кафедри створено два підрозділи — кафедру «Підприємництва, торгівлі та фондової діяльності» та «Фінансової безпеки, обліку та аудиту», які забезпечують підготовку бакалаврів за трьома спеціальностями та магістрів — за чотирма. При кафедрах функціонує аспірантура, постійно ведеться пошук шляхів підвищення ефективності навчального процесу та вдосконалення видавничо-поліграфічної діяльності відповідно до вимог часу. Цю титанічну працю провадять учні, послідовники, колеги і сама Зеновія Михайлівна. Двадцять чотири роки вона очолювала роботу кафедр — спочатку «Економіки і організації поліграфічної промисловості», потім «Економіки, обліку і аудиту у ВПК», а впродовж 13 років — «Обліку і аудиту у ВПК». За цей час написала 28 підручників і навчальних посібників із основних дисциплін кафедри, очолювала авторський колектив із розробки норм часу та виробітку на процеси поліграфічного виробництва та редакційно-видавничі операції, виконала понад 15 науково-дослідних і госпдоговірних робіт, була активним учасником наукових, науково-практичних конференцій, опонентом дисертацій, головою державних екзаменаційних комісій у багатьох ВНЗ. У ці роки стала членом-кореспондентом Української економічної академії, отримала подяку КМ України.

Сьогодні ім'я Зеновії Холод — яскравій постаті українського жіноцтва, здібного педагога, науковця в сфері видавничої справи, поліграфії, активної громадської діячки — відоме не тільки в Україні, але й далеко за її межами.

Життя вченої наповнене цікавими людьми, подіями та справами, які залишили помітний слід у всьому, до чого мала стосунок ця неординарна особистість. З її споминів виринають складні роки дитинства, юності, навчання в Українському поліграфічному інституті й багаторічна праця в його стінах. З особливою теплотою згадує Зеновія Михайлівна своїх батьків, рідних, учителів і товаришів, бо кожен із них закарбувався в її пам'яті на все життя.

А ще в житті Зеновії Холод не обійшлося без смутку і трагізму. Ці сторінки життя просякнуті неймовірно важкими переживаннями та душевним болем.

З особливою теплотою і щемом у серці згадує Зеновія Михайлівна молодую вродливу вчительку з Дніпропетровщини, яка квартирувала у сусідській оселі в післявоєнний період і звернула увагу на кмітливую дівчину. Виїжджаючи зі села за новим призначенням, вона сказала дитині: «А тобі, Зеню, треба вчитися!». Ці слова сприйняла як заповіт для себе та своїх дітей, і вчилася все життя сама і їх спонукала до науки. Вона стала прикладом і авторитетом для доньки Оксани Іванівни Копилюк, доктора економічних наук, професора, її сина Назара — кандидата економічних наук, внучки Ярини — аспірантки. Високо цінують свою бабусю і прабабусю внучка Мар'яна, яка закінчила магістерію у Мюнхенському університеті (США) (там живе, працює і виховує двох діток — Софію і Марка), та улюблений внук Маркіян — висококваліфікований фахівець із ІТ-технологій та його син Максим. Усім їм Зеновія Михайлівна віддає свою любов, тепло, час і себе. Вона енергійна, цікава, сучасна. Працює, мандрує світом, пізнає людей і себе в них, по-філософськи ставиться до всього, що відбувається в житті, цитуючи Ліну Костенко: «І все на світі треба пережити...». А ще словами поетеси дякує всім і за все:

«Вечірнє сонце, дякую за день!
Вечірнє сонце, дякую за втому...
і за волошку в житі золотому...
За небо в небі, за дитячий сміх,
За те, що можу, і за те, що мушу.
Вечірнє сонце, дякую за всіх,
котрі нічим не осквернили душу...»

Л. Костенко «Сповідь».